

Večernik

Leto II. (IX.), štev. 1 Maribor, ponedeljek 2. januarja 1928

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Večja mesečna, prejemana v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifi
Oglašje sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Težka kriza mariborskega gledališča

FINANČNI ODBOR DOVOLIL LE 320.000 DIN PODPORE. — LIKVIDACIJA OPERE GOTOVA STVAR, OBSTOJ GLEDALIŠČA RESNO OGROŽEN.

BEOGRAD, 2. januarja. Na včerajšnji seji finančnega odbora je bil predlog o podporah gledališčem sprejet v končni obliki. Predlog ogroža resno posebno obstoj gledališč v Mariboru in Ljubljani. Mariborskemu gledališču je bila namreč priznana letna subvencija 320.000 Din, dočim bi morala ostala provincijalna gledališča prenehati ali pa se združiti in sicer: na eni strani Osijek in Novi Sad, na drugi pa Sarajevo in Split. Vsako izmed teh novih gledališč bi dobilo leto subvencije 760.000 Din. Predlog posl. Grola, da smejo gledališča avtonomno

uporabljati svoje dohodke, bo predložen šele finančnemu ministrstvu v končno odločitev.

Z nadaljnjim obstojem gledališča v Mariboru je zvezan tudi pogoj, da votira mestna občina mariborska gledališču letno subvencijo v znesku 200.000 Din. Ako pa bi mestna občina to odklonila, potem bo gledališče likvidirano. Na vsak način pa se likvidira opera v Mariboru. V načrtu je dalje ustanovitev dveh potujočih gledališč, ki bi gostovali v posameznih mestih, kjer ni gledališč.

Proračun zunanega ministra

USTANOVITEV TREH NOVIH KONZULATOV. — VPRAŠANJE NAŠEGA POSLANIŠTVA V MOSKVI.

BEOGRAD, 2. januarja. Finančni odbor je danes dopoldne razpravljal o proračunu zunanega ministrstva. Minister dr. Marinković je najprej pojasnil posamezne postavke, nato pa poudarjal, da je bil letos proračun znatno znižan, tako da se je prihranilo 33 milijonov. Da je letošnji proračun v razmerju z lanskim nekoliko večji, je posledica tečajnih razlik glede stroškov inozemskih zastopstev. Zunanja služba se bo v zvezi s sprejetjem zakona o vrhovni državni upravi temeljito reformirala. Končno je minister sporočil, da bodo v kratkem ustanovljeni konzulati naše države v Haagu, Buenos Airesu in Tokiju.

Na medklic opozicije, zakaj vlada še

ni ustanovila poslaništva v Moskvi, je odgovoril Marinković, da so to stvarne priprave že v polnem teku.

Posl. Svetozar Pribičević je v razpravi izražal svoje začudenje, da ni bilo mogoče ministra pripraviti do tega, da bi podal obširen eksponat o zunanje-političnem položaju naše države. Pokrenil je obenem zopet vprašanje ustanovitve skupščinskega odbora za zunanjo politiko in naglašal, da je bila to poprej vodilna zahteva demokratov Davidovičeve frakcije, čim pa so prišli na vlado, so takoj kapitulirali. Jugoslavija, je zaključil govornik, je danes edina država v Evropi, ki nima odbora za zunanjo politiko.

Bitka za občinski snežni plug

SNEŽNA ODEJA V MESTU IN OKOLICI. — VESELJE IN ŽALOST. — SILVESTROVANJE POD POHORJEM. — SKRBI OBČINSKIH OČETOV. — TRAGIKOMIČNA AFERA. — BOJ MED OBČINARJI.

Maribor, 2. januarja.

Dobrotno nebo nam je za slovo starega leta narosilo debelo plast snega enim v veselje, drugim v skrb in žalost. Saj je pa tudi hudo za nas navadne zemljane, ki si ne moremo privoščiti luksurijsnega zimskega športnega razpoloženja in smo primorani gaziti brez krpjev in smučk debelo snežno odejo, večkrat v slabih, proletarskih čevljih, če je treba, tudi daleč tje v okolico.

Pa je še vendar veselo na svetu, če imamo skrbne občinske očete, ki jim je blagor višjih in širših ljudskih plasti resnično pri srcu, ne pa samo v besedah. V Mariboru smo v tem oziru včasih na boljšem, včasih na slabšem, kakršen je pač — »političen kurz«. Kot merilo občinskega gospodarstva se večkrat navajajo ceste, ki se jih moramo še posluževati, dokler ne bo uveden aeropromet. Kar se tiče sedanjega stanja naših mestnih cest (pod snežno odejo) moramo priznati, da je v redu, ker pridejo vendar enkrat spet na svoj račun g. filakarji, ki se jim je prorokovala že smrt: s svojimi cinglajočimi sanmi dirjajo drug za drugim v okolico, ki je odeta z debelo odejo. Razumljivo pa je, da godrnja razvajeno meščanstvo, navajeno parketa in čistega trotoarja, nezadovoljna pa je seveda tudi že prej omenjena »kasta« slabo obutih. Vsem pa nikdar ne moreš ustreči: če bo tlak očiščen, bodo na go-

drnjali filakarji in zimski športniki, ki sedaj kot sankaske priveske prihrče izpod Pohorja naravnost pred hišna vrata, kot smo to videli za Novo leto.

Imamo pa v naši okolici občino, ki je pred kratkim dobila »novopečeni« odbor s »staropečenim« županom. So to možje, ki se zavedajo, da so prišli do oblasti in veljave ter nekaj pomenijo. Sicer se medsebojno tudi ne gledajo prijazno, saj so pristaši dveh »kišt« nasprotujočih si nazorov, v resnici pa gre najbolj za nadoblast gornjega in spodnjega dela občine, ki ob sezoni kar tekmujeta za čim večjo pridobitev mariborskih izletnikov. Seveda so vmes čisto egoistični nameni gostilničarjev-odbornikov, ki so s svojimi prijatelji v večini napram manjšini spodnje vasi, ki pa ima po milosti v svoji sredi župana.

Ta večina gornje vasi je hotela ustreči mariborskim izletnikom, posebno pa sebi s tem, da bi se za Silvestra debele snežne plasti s ceste odstranile s pomočjo občinskega snežnega pluga. Tako bi Mariborčani imeli priliko, preživeti Silvestrov večer vsaj pod Pohorjem, če jim že športško nerazumevanje ne dopušča praznovanja vrh pohorskih planin...

Kratek sestanek pri g. svetovalcu-gostilničarju v gornjem delu občine odloči, da se snežni plug takoj »potegne« in sicer naravnost od gornje vasi proti mestu. V vrhu kontrole za odborniki vsi

ne udeležijo »vlačenja« korporativno in tudi sami prispevajo konjsko vprego 3 parov. Rečeno — storjeno!

Vse je bilo pripravljeno za »slavnostno« vlačenje snežnega pluga, ki notabene že več let ni stopil v akcijo. Občinski funkcionarji gornje vasi kot asistenta, vas polna gledalcev — prizor za bogove! Nenadoma, kot bi treščilo iz neba, se pojavi g. župan z možakarji iz spodnje vasi. Na splošno »zaprepaščenje« konstatira g. občinski predstojnik, da je on župan, da bo on odločil kedaj in kje se bo vlačil snežni plug, da nihče drugi nima razpolagati s snežnim plugom itd. Vmes so posegli tudi drugi gospodje iz spodnje vasi. Beseda je dala besedo, slovenski in nemški medklici so povzročili splošno zmešnjavo, v kateri so začele padati krepke zaušnice gospodov občinskih svetnikov...

Med krikom in vikom je snežni plug bil eskortiran nazaj v »garažo«. Manjkal je le filmski operater, ki bi mogel ovekovečiti to tragikomično komunalno zadevo.

Končni efekt je bil ta, da so očetje gornje vasi kljub zabuhlim obrazom vztrajali na svojem sklepu in pozneje — potegnili plug do mesta, na veliko veselje Mariborčanov, ki so se Silvestrovanja v gornji vasi udeležili v velikem številu, spodnja vas je pa bila zapuščena in prazna, tudi g. župan je najbrž slabo spal...

Brez dvoma se bo mučna zadeva častno poravnala, saj pravijo, da so čudaki samo v Ribnici, Lembergu, Veržeju in v nemški Schildi! Mariborčani smo imeli pri celi stvari še korist, vendar lahko razmišljujemo o resničnosti pregovora: »Dobrota je sirota!« —

Demontiranje naše poštne službe

POŠTNE RAZMERE PRI NAS IN V SOSEDNJI AVSTRIJI.

Maribor, 2. januarja.

Avstrijski časopisi so te dni objavili kratka, pa zanimiva poročila o novem avstrijskem budžetu za l. 1928. Tako najdemo v budžetu poštnega ministrstva za investicije za pošto, telegraf in telefon 75 milijonov šilingov, od tega 64 milijonov za izpopolnitev telefonske mreže in popolno avtomatizacijo telefona, 3 milijone za izpopolnitev telegrafa, ostalo pa predvsem za nabavo 100 novih poštinskih avtobusov za osebni promet. Teh par suhih podatkov jasno dokazuje, kako v sosednji republiki Avstriji, na koje gospodarske razmere smo gledali nekako s pomilovanjem, naglih korakov gredo k popolnemu moderniziranju in čim največji izpopolnitvi enega izmed najvažnejših modernih prometnih sredstev.

In pri nas? O kakšni velikopoteznosti v razvoju naše poštne službe ni govora, razun nekoliko tam, kjer nas mednarodne pogodbe k temu silijo. Kar se je v Sloveniji tekom zadnjih let izvršilo glede izpopolnitve naše telefonske mreže in glede uvedbe avtobusnega prometa na nekaterih progah, je bilo izbojevano po dolgih mukah v večnem boju z odporom balkanske primitivnosti.

Sedaj pa čujemo, da nam hočejo demontirati še velik del tega, kar že imamo. Z novim proračunom naj bi bila zvezana ponovna redakcija osebja pri poštah v Sloveniji (uradništva in služiteljev) za 10%. Nastavljajo se dnevnikarji, kvalificirano osebje pa se hoče pometati na cesto. Neverjetna kratkovidnost in nazadnjaštvo, ki se skriva pod zvenečim imenom štednje, ki pa ne pomisli, da zadaja našemu skupnemu gospodarstvu stokrat težjo škodo nego bo morebiti prihranjeno.

V Sloveniji imamo že od nekaj sistem pomožnih in pogodbenih pošt. V interesu našega narodnega gospodarstva je bilo le nujno potrebno, to mrežo naše poštne službe izpopolnjevati. A že deli časa se čuti iz Beograda oster veter proti temu, onemogočeno je s posebnimi fermami ministrstva vsakoršno nadaljno ustanavljanje pomožnih in pogodbenih pošt, češ da tudi v južnih krajih izhajajo brez tega. Tudi to je seveda zavito v lep plašč štednje.

Selska dostava pošte je v Sloveniji izredno precej, dasi ne idealno. Seveda iz Beograda, da bodo sploh

ukinili selsko dostavo, češ da je to stvar občin in ne države. Pri tem pa ne pomislijo na slovenski sistem občin, ki so po velikem delu majhne. Ne pomislijo pa zlasti tudi, da nimajo pravice od nas še pobirati davke, ako nameravajo ljudstvu vzeti vse ono, kar je z vidika starega gesla: Čas je denar — in v interesu našega narodnega gospodarstva nujno potrebno. Postavljati se na stališče, da n. pr. v močno industrijskem kraju, ki nima lastne pošte, ni potrebna dnevna selska dostava pošte, kaže popolno, celo najprimitivnejše nerazumevanje gospodarskih prilik in potreb.

Žalostno je, da se vrši in se nam obeta še nadaljno demontiranje našega visokega in srednjega šolstva, demontiranje naših poštinskih razmer in marsikaj drugega pod režimom, v katerem vodi po zatrdilih SLS-listov baš naša slovenska ljudska stranka veliko besedo. Razumljivo pa je to, če vemo, da se ta stranka doslej v poštnem ministrstvu skozi celo leto ni borila za drugo, nego za premestitev treh odličnih slovenskih uradnikov iz Slovenije.

Ali so poslanci SLS postali na radikalnih oazah slepa in poslušna jagnjeta, ali pa jim je strankarska strast tako zamračila pogled, da ne vidijo več Slovenije in njenih težav, ampak samo svoje partizanske interese?!

Krvava noveletna proslava.

Po vseh gostilnah so čakali na početek novega leta in ko je odbila zadnja ura starega leta, se je začelo vse splošno čestitanje med znanci in neznanci. Ker so pa povsod izjeme, se je tudi v neki gostilni na Tezmem mesto bratoljubskega nazdravljenja začelo prepiranje in pretepanje. Ob treh zjutraj je bila poklicana rešilna postaja, da nudi prvo pomoč žrtvi te noveletne proslave, 22letnemu ključavničarju Maksu Mandl, ki je dobil z nožem rane po glavi in po roki. —

Z nožem v roko.

Delavec Josip Galer iz Limbuša je včeraj popoldne, ko je korakal proti domu, naletel na rabijatnega sovaščana, ki mu je na običajen nagovor z nožem prebodel roko spoz in skoz. Napadeni se je prvi dan novega leta znašel v bolnici. —

Iz našega avtobusprometa

ZAKAJ SO AVTOBUSI PODOBNI ŠKATLJAM IN DENARJU. — NASVETI O ZBOLJŠANJU PROMETA. — DOBRODUŠNOST IN HUMOR NAŠEGA OBČINSTVA MED VOŽNJO.

Maribor, 2. januarja.

Mestni avtobus-promet se tudi v teh sneženih dneh razvija prav veselo v mestu samem kakor tudi v okolici. »Škatlje« — tako so nekateri krstili naše lične avtobuse — so navadno polne zlasti zjutraj in proti večeru. Dasi imajo avtobusi res obliko škatelj, vendar se nam zdi ta naziv radi oblike same docela krivičen. Dober prijatelj nam je pa razložil, da je ta naziv upravičen, ker se v avtobuse natlačijo in nagnete čisto ljudi tako na teso kakor sardele v škatljah. Iz tega vidika ima moj prijatelj vsaj deloma prav. Vendar se jaz še sedaj ne morem docela strinjati z njim. Za svojo osebo sem vsled žalostnih skušenj mnenja, da so naši avtobusi še najbolj podobni denarju. Z njimi je namreč prav tako, kakor z denarjem. Kadar bi jih človek potreboval najbolj nujno in krvavo, pa jih ni od nobenega konca in kraja. Torej prav tako kakor pri denarju. Zadnjič sem se hotel prepeljati izpod okrilja sv. Jožefa na glavni kolodvor. Ker sem dobil informacije, da ni pričakovati avtobusa v moji smeri, sem jo mahnil po progah kar peš v sladkem upanju, da dobim kako zvezo s kolodvorom vsaj na Kralja Petra trgu, kjer se koncentrirajo ves okoliški promet. Ali mislite, da se mi je posrečilo? Kaj še! Hitel sem dalje po progah v nadi, da me kak tak voz vsaj dohiti in mi pripomore do vlaka. Pa vse moje nade so se razblinile. Niti en avtobus me ni dohitel, tako naglo sem hodil in res ujel vlak prav pri zadnji dlaki na koncu repa. — Neka gospa je čakala na Kralja Petra trgu na zvezo s Pobrežjem. Čakala je nič manj nego poldrugo uro, avtobus pa si je ta čas krpal pljuča nekje na Aleksandrovih.

Res je, da je nujno potreba določiti fiksní odhod avtobusov — makarí vsake pol ure — vsaj na glavnih postajah. Tako bi imelo občinstvo vsaj nekaj gotovosti, sedaj je nima pa prav nič in čisto prezeba in stopica pri postajah toliko časa, da bi lahko prišlo že trikrat peš domov. Pa še več drugih izpopolnitev tega prometa je potrebnih. Vsak avtobus ima spredaj svojo številko, ob straneh pa naznačeno progó. Številka bi bila pa prav potrebna tudi na zadnjem delu avtobusa, da marsikak zapoznelec še lahko v zadnjem hipu pospeši korake in ujame avtobus še na postajališču. Tako pa marsikdo hiti in ko pride bližje, vidi, da je to ne njegova, ampak druga progá. Na ta način bi se obenem preprečilo, da bi občinstvo ne vstopalo na napačne proge. Na glavnih postajah, zlasti na Glavnem in Kralja Petra trgu je pogosto toliko občinstva, da nastane pri vstopanju prava gnječá. Ob takih prilikah se prav nič ne ozira ne na spol, ne na starost in tudi ne na to, kdo je že preje prišel. Neki hudomušnež je pogruntal, da naj bi uprava avtobus-prometa postavila na taka prometna čakališča posebne uslužbence s številkami od 1—20.

Te številke bi naj bile n. pr. tako velike kakor tiste, ki se izobešajo pri javnih tombolah. Vsak čakalec bi dobil svojo številko okrog vratu v tistem redu, kakor je prišel. Tako bi se pri vstopanju ne mogla zgoditi nobena nepristranost in bi ne bil več kršen princip »kdor prej pride, ta prej melje.«

Po novem letu se obeta izboljšanje avtobus prometa in se baje postavi še več voz v obrat. Najbolj obremenjena je progá Studenci, kjer bo potreba vpeljati vsaj še par voz. Avtobus-prometna uprava bi morala ineti v evidenci tudi — pogrebe, da bi vsaj za tisti čas uporabljala več, ali pa večje vozove.

Pa ne samo potpežljivo, ampak tudi zelo dobrodušno in čisto hudomušno je naše občinstvo. To se lahko opazuje zlasti v prenapoljenih avtobusih. Človek bi mislil, da bo ob takih prilikah največ grajanja in nevolje. Pa je navadno ravno nasprotno. Ljudje se gnetejo in prerivajo ter zbijajo šale tako, da je taka vožnja v gnječih navadno dosti zabavnejša nego ona, kjer se sedi lepo komodno. Med smehom in šalami se temu in onemu celo pripeti, da pozabi pravočasno izstopiti in mora potem peš nazaj. Često se čuje tudi kaka prav originalna, pa tudi pikra opazka, ki se pa smatra tako dobrodušno, kakor je povedana.

Zadnjič smo vstopali na Kralja Petra trgu. Avtobus je bil že natlačen, prihajali pa so še vedno novi pasažirji. Šofer je dajal listke in klical: »Le še naprej, le naprej!« Seveda se je zabasalo in ni šlo nikamor več, česar pa šofer ni videl in je še vedno hotel sprejemati nove potnike. »Ne gre več, ne gre več!« so se oglašali zadaj stisnjeni vedno bolj nevoljno. »Če sem pa dopoldne imel celo 40 ljudi,« ugovarja šofer, »sedaj pa vaš vendar še ni toliko.« Nato pa se nekdo zgleda in pravi: »Če ste jih imeli res 40, potem ste pa pozabili pristaviti, da je bilo vseh teh 40 rojenih v letošnjem letu.« Pa je prešla nevolja in se je oglašil smeh.

Na studenški progí avtobus pri naglediši vožnji zelo poskoči pri prevozu Frankopaneve ceste. Bojazljivci pri tem zakriče, ker se boje, da se prevrnejo. »Tule se bomo enkrat res prevrnili,« pravi zadnjič nekdo. Pa se oglasi ravnodušno moški glas: »Mocht ja niks, ist je lauter Mist von Brunnendorf.« Kaj pa, da je bil tudi on Studenčan. Seveda se je vse smejalo in mu ni nikdo vzel za zlo njegove opazke.

Tako se čeblja in zabava v vseh jezikih. Seveda prevladuje slovenščina, katero dobro razumejo tudi tisti, ki že iz svoje stare navade govore nemški. Saj slede slovenskim razgovorom in kar vpadajo s primernimi nemškimi opombami.

Naši ljudje so res zelo dobrodušni in imajo kljub slabim časom še vedno dosti humorja. Naj bi ohranili obe lastnosti v polni meri tudi letos!

Sankanje po prometnih potih

je za pasante silno nevarno. Merodajni faktorji naj bi gledali na to, da se javna sankališča napravijo dostopna vsem slojem prebivalstva, a sankanje na prometnih cestah v Mariboru ter v okoliških občinah naj se kategorično prepove. Slučajni padec pasanta ina lahko težke, usodepolne posledice. Tako se razburja mestno prebivalstvo, da so Strma ulica, Ob obrežju, Ribiška in Pristaniška ulica od Vodnikovega trga spremenjene v prava javna sankališča, kar je za pasante zelo nevarno. Istotaka nevarnost je na bregu »Ob izvirkih« v Studencih. Upamo, da ta opomin, za objavo katerega smo naprošeni od strani nedeljskih izletnikov in vsakodnevnih pasantov zadostuje in da bodo merodajni faktorji prepovedali sankanje na javnih poteh in stezah. Razen tega pa je sankanje v vseh imenovanih ulicah, ki slučajno vse gravitirajo na dravsko strugo tudi za sankanje — skrajno nevarno!

Mariborski in dnevni drobiž

Seja širšega odbora mariborskih organizacij SDS

se bo vršila jutri, v torek 3. januarja ob 20. uri v dvorani restavracije Kosič, v Vetrinjski ulici. Radi važnosti dnevnega reda je dolžnost vseh odbornikov, da se seje udeležijo. — Srezki odbor SDS.

Razveseljiva vest za mariborsko splošno bolnico.

Kakor se nam poroča, namerava mariborski oblastni odbor razpisati mesto roentgenologa-specijalista in končno urediti tukajšnje nevzdržne razmere v tem pogledu, kar bodo gotovo ne samo zdravniki temveč tudi javnost pozdravili z zadoščenjem.

Statistični pregled zunanje trgovine za I. polletje 1927

se dobi tudi pri Glavni carinarnici v Ljubljani. Knjiga stane Din 30.

Lindbergov koncert.

Vstopnice za koncert slavnega Finca Helge Lindberga, ki bo v sredo, dne 4. t. m. se že dobe v predprodaji v trgovinah gg. Zlate Brišnik in gos. Höfer. Ponočno opozarjamo čitatelje na ta izreden umetniški dogodek. Lindberg slovi kot najboljši sodobni koncertni baritonist. Njegovo kvaliteto izpričuje tudi dejstvo, da bo na povabilo glasbenega Dunaja priredil tam dvomesečni pevski tečaj.

Uboga naša materinščina!

Med šumo lepakov, letakov in drugih objav, ki jih je človek čital na starega leta dan, pa tudi sicer pred raznimi »slovesnimi prireditvami«, jih je bilo velika večina seveda z roko pisanih in »slikanih«. To je čisto razumljivo, zlasti če je lepa pisava; v oči pa je moral zbsti vsakogar jezik na teh objavah po kostanjih in hišnih vogalih v našem mestu. Da le ni sram podpisati se gostilničarja oziroma naznačiti ime gostilne, ki obeša takele in podobne lepake: »Vabilo! na Silvestrov večer, kateri se vrši v soboto, dne 31. decembra v prostorih gostilne... pobrešje, godba, ples itd. je najbolje oskrbljeno. vstop prost: Začetek 8. uri. k obilni udeležbi vabi gostilničar.« To je samo en primer pačenja slovenščine. Prepričani smo, da marsikateri oglaševalec namenoma ali vsaj iz največje malomarnosti izdaja taka ciganska besedila ter se norčuje iz jezika naroda, ki mu daje existenco. Priporočamo vsem, da posvetijo malo več pažnje čistoči naše pisane besede, sicer bo treba renitentneže postavljati na sramotni oder!

Šoiska ladja »Jadranska Straža«.

»Jadranska Straža«, ki ima svojo centralo v Splitu, podružnice pa že skoro po vseh mestih naše države, je nabrala že prav visoko vsoto za nakup šolske ladje, ki bo podarjena naši vojni mornarici in bo imela ime: Jadrska Straža. Kakor se nam poroča, je tudi oblastni odbor v Mariboru sklenil, da votira iz nabranih sredstev fondu za nakup te ladje znesek 15.000 Din in je denar tudi že nakazal.

Društvo jugoslovanskih akademikov v Ptuj.

priredi dne 5. januarja ob pol 21. zvečer v Narodnem domu čajanko s plesom mesto oficijelnega akademskega plesa. Reklamacije glede vabil naj se naslovijo na naslov: Pavšič Ivan, medicinec v Ptuj. Čisti dobiček je namenjen Podpornemu fondu revnih visokošolcev. Pričakujemo, da se odzovejo meščani vabilu ter posetijo to družabno prireditev, zlasti tudi trgovci in obrtniki, katere smo doslej na naših prireditvah videli žal le v malem številu. Mnenje, da tvori akademik posebno kasto za sebe, je popolnoma napačno in bi nas zelo žalilo, ako bi po odsotnosti nekaterih krogov na naši prireditvi morali sklepati, da to napačno mnenje še vlada. Na veselo svilenje torej 5. januarja zvečer v Narodnem domu!

Mirno silvestrovanje

beleži letos policijska kronika. Čeprav so bili na intervencijo policijskega komisarijata vsi lokali, gostilne in kavarne odprte do treh zjutraj, ni prišlo vso noč do nobenega incidenta. Aretirani sta bili dve osebi, vloženi pa je bilo več prijav radi brekoračenja policijske ure —

K nesreči na Glavnem trgu.

Pišejo nam: Tragični dogodek, ki se je pripetil v soboto dopoldne na Glavnem trgu, ko je bila povožena in težko ranjena 72 letna Marija Petek iz Nove vasi, a bi bilo lahko še več nesreč, naj bo glasen opomin vsem, ki ob vsaki priliki obljublajo Mariborčanom mestno tržnico s stojnicami. Kajti podaljšek Glavnega trga na Koroško cesto je za mesarje morda primeren, za splošni promet ob sobotah pa za občinstvo zelo nevaren. Ob času nesreče se je gnetlo pred Rešilnim oddelkom toliko ljudstva, da bi bila glede na gnečo avtomobilov, vozov in sani vsaka druga, tretja ali četrta nesreča povsem razumljiva. Ker se podobne nesreče večkrat dogajajo, bi bilo pač potrebno, da se itak ozka Koroška cesta osvobodi za promet mesarskih stojnic ter zgradi že tolikrat obljubljena mestna tržnica.

Samomor v Silvestrovi noči.

Tik pred nastopom novega leta je počil pod državnem mostom strel in 26letni Aleš Ivanušič Ptuj, bivši dijak učiteljskega, se je zgrudil mrtov na tla. Zadnji čas je živel pri sorodnikih v Brebrovniku pri Ivanjkovih, v petek pa se je pripeljal v Maribor in se ves dan kakor tudi v soboto zabaval po raznih lokalih. Silvestrov večer je praznoval v kavarni »Drava«, bil je ves večer dobro razpoložen in ni nihče slutil, da bi imel kake težke misli ali zle namene. Ob nastopu novega leta, ko so si družbe, prijatelji in znanci, čestitali srečno novo leto, je tudi Aleš vstal od svoje mize, zaklical »Živelo novo leto!« ter se na to odstranil iz šunnega zabavišča. Stopajoč iz kavarne, pa si je med vrati nenadoma pognal kroglo iz bowninga v desno sence ter se zgrudil. Na kraj tragičnega dogodka je prispela komisija policijskih uradnikov in zdravnika ter ugotovila smrt. Istočasno je prispel tudi rešilni avto, a se je vrnil prazen, ker je truplo samomorilca prepeljal že mestni pogrebni zavod v mrtvašnico. Vzrok samomora je popolnoma neznan. Sumijo, da je pognala nesrečneža v smrt huda skrb za existenco, ker je bil že dolgo brez službe.

V valovih Drave.

V soboto, dne 31. t. m., pol ure pred polnočjo se je 55letna Ivana Mastnak pognala v samomorilnem namenu z mostišča pri brodu v Dravo. K sreči jo je opazil mimoidoči Jože Breznik in z velikim naporom potegnil z lopato že nezavestno na suho. Z rešilnim avtom so jo nato prepeljali na dom, kjer se je zopet zavedala ter ostala v domači oskrbi. Kot vzrok poskušene samomora navaja obupanka odpoved stanovanja. —

Kokošji tatovi pod ključem.

V zadnji dobi so se v Mariboru in okolici ponavljale tatvine kokoši. Dolgo časa pa kljub zasledovanju s strani policije in orožništva ni bilo mogoče izslediti tatinske družbe. Včeraj pa je mariborski policiji končno uspelo, da je aretirala glavnega udeleženca, 27letnega Filipa Jug iz Slovenske Bistrice. Na sled so mu prišla oblastva na ta način, ker je pri neki tatvini izgubil dokument s svojim popolnim imenom. Pri zaslišanju je Jug različne tatvine priznal, zlasti pa obremenjuje njegove izpovedbe zakonca S. Z njima je izvedel, kakor zatrjuje, večino tatvin, dočim je sam »nastopil« le enkrat, in sicer pri Luki Furmanu v Radvanju, kjerje pobasal deset kokoši in mlado prase, katero pa je moral izpustiti, ker je preveč cvilijo pred svinjakom. Perutnino je tatinska družba deloma porabila zase za praznike, deloma pa prodajala po dnevnih cenah. Omenjena trojica je osumljena tudi, da je izvršila tatvino v Dečjem domu, kjer je 1. decembra izginilo 20 kokoši.

Oporoka in zdrav razum.

— Je li bil tvoj stric pri zdravi pameti, ko je umrl?
— Tega še ne vemo; še nismo odbrli oporoke.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Ponedeljek, 2. januarja. Zaprtó.

Torek, 3. januarja ob 20 uri »Eva« ab. D. Kuponi.

Sreda, 4. januarja ob 20 uri »Živijo tatovi« ab. C. Premijera.

Četrtek, 5. januarja ob 20 uri »Madame Butterfly« ab. A. Kuponi.

Petek, 6. januarja ob 15. uri »Rokovnjači«. Znižane cene. — Ob 20 uri »Orlovci«. Prvič.

»Živijo tatovi« na mariborskem odru. V sredo, 4. t. m. bo v mariborskem gledališču duhovita, zanimiva moderna komedija od Dante Signorinija »Živijo tatovi«, ki je dosegla pred leti na Reinhardtovem odru zelo lep uspeh. Režija je v rokah g. J. Koviča

Sport, ki izvira iz mitološke dobe

SMUČARSKEGA BOGA DO SMUČARSKIH TEKEM.

Ko se smučarstvo tudi pri nas močno razvija, bo veliki večini smučarjev vendar neznano, da se ukvarja s sportom, ki je na svetu brezdvomno najstarejši.

Ta sport izvira iz predzgodovinske dobe. Veliki učenjak K. B. Wiklund, profesor slavne upsalske univerze, je spisal zanimivo knjigo o smučarstvu ter zbral o tej vrsti sporta zanimive podatke iz mitologije severnih narodov. Že v poganski dobi je zavzemalo smučarstvo velevažno mesto v življenju Švedov in mitologija je ustvarjala posebno božanstvo v zaščito smučarjev. Smučarski bog se je imenoval Ull in njegovo ime se je ohranilo še v mnogih krajevnih imenih na Švedskem, kakor Ulltuna, Ullevi itd. V skalah pokrajine Upland je vklesana celo njegova slika. Poganska mitologija na severu je ustvarila tudi smučarsko boginjo, imenovano Skade, hčerko orjaka in ženo Njorda.

Iz prastare dobe uporabljajo Skandinavci smučiči, ki se razlikujejo od običajnih v tem, da je eden del veliko daljši od drugega. Smučar se z daljšim delom vozi, s kratkim, ki je obšit s kožo, pa poganja. Od prastarih dob so smučiči udomačene tudi v Sibiriji, a sta pri njih oba dela enako dolga.

Švedsko društvo za gojenje smučarstva ima o tem sportu velikansko in za-

nimivo literaturo. Smučarstvo je najljubljenejši sport na Švedskem. V vseh pokrajinah se bavi z njim staro in mlado in smučiči so najobičajnejši dar, ki se da otrokom, ko začnejo hoditi. Vse oblasti in vse ustanove prispevajo v obilni meri smučarskim tekmam in vse občine oskrbujejo revne šolarje ne samo s šolskimi knjigami, ampak tudi s smučmi. V severnih krajih so smučarski izleti učiteljev in učencev nekaj vsakdanjega.

Ob največji pozornosti dežele in impozantni udeležbi se vrši vsako leto zgodovinska smučarska tekma na dolgi progi skozi Dalekarline. Ta tekma se imenuje Vasa-tekma, vrši se pa na progi, katero je pred 500 leti na smučih preletel veliki švedski kralj Gustav Vasa, ki je bežal pred svojimi sovražniki. Ko je bil kraljevski begunec že ob norveški meji, so se pa dvignili njegovi zvesti dalekarlinski kmetje ter z junaško silo zaustavili sovražniku pot. Ta dogodek je višek dramatike v švedski zgodovini. Z dalekarlinskimi ustaši je kralj Gustav Vasa pregnal tuje iz dežele ter položil temelj srečni državni bodočnosti.

Vasa-tekma je trajen spomin na te velike dogodke. Tamkaj prisostvuje vsako leto tudi kraljevska rodbina, ki se že pred začetkom preseli v mesto Mora v Dalekarliniji.

30 let išče zaklad

V neki madžarski vasi blizu mesta Hagy-Dubosarmeny se je pred 30 leti prikazal v sanjah nekemu pastirju hunski kralj Atila. Atila je skromnemu pastirju naročil, naj koplje v bližini neke stare kolibe koncem vasi, kjer bo našel ogromno bogastvo kraljevih zakladov, ki so stoletja zakopani. Kmalu nato se je prikazal Atila tudi pastirjevi soprogi. V snu ji je Atila naročil naj koplje pod omenjeno kolibo koncem vasi, kjer je njegova grobnica in v njej ogromno bogastvo. Od takrat je minulo že 30 let, vendar pastir tako živo veruje v izpolnitev prerokovanja v sanjah, da še neprestano stika pod zemljo za skrivnostnim zakladom. Neprestano koplje pod omenjeno kočo in je izkopal že celo vrsto predorov v najrazličnejših smereh. V okolici koče je jama pri jami, hodnik pri hodniku, prekop v vseh smereh itd. Vendar pastir ne miruje, čeprav je pri napornem delu že osivel. Star je namreč že 79 let in trdi, da se Atila ne more zlagati. Mnogi so pastirju pripovedovali, da je njegovo delo zaman, ker je Atila zakopan v strugi reke Tize. Toda pastir veruje v prerokovanje in mogoče upravičeno zavrača zatrditve ustnega izročila, ki pravijo da je Atila pokopan pod valovi Tize. On trdi, da je domneva zlagana, ker so z Atilo bili pokopani vsi glavni poveljniki in dvorjani, ki bi edini lahko vedeli za najbližje kraljevega zaklada...

Vlomilec, ki poljublja in mori s poljubom.

Pred sodiščem v Chicagu se je nedavno zagovarjal 19letni mladenič, ki je bil obtožen, da je s poljubom izvršil umor. Mladenič je v Chicagu znan pod imenom »vlomilec, ki poljublja«. Pripoveduje se, da so se ga ženske zelo bale, kar gotovo ni rečeno brez podlage, kajti malo verjetno je, da bi se ženske bale poljubov... Najraje je izvrševal vlome v stanovanja samostojnih žena in se čestokrat pri belem dnevu vspel po fasadi kake stavbe do zaželenega okna, zlezal v stanovanje in naglo zbral kar mu je prišlo pod roko. Ako ga je lastnica stanovanja zalotila, je skočil k njej in jo pričel poljubljati, da bi ji s tem onemogočil klicanje in klicanje na pomoč in da bi jo z nenavadnim postopkom presenetil. — Nedavno je vlomil v stanovanje brhke samice, ravno ko je bila v sobi in drzno izvedel preizkušeni manever. Zgrabil jo je in jo pričel poljubljati. Ženska pa se je nenadnega naskoka tako prestrašila, da jo je zadela kap in je vlomilcu otrpnila v zločinskem objemu. Ker so mu pred sodiščem dokazali krivdo, je bil obsojen na petletno ječo radi umora.

O nagli vožnji

Leta 1785. je pisal veliki francoski list »Journal de Paris«: »Kočije dirjajo s toliko naglico, da so pasanti vedno ogroženi. Kočije naj nosijo v opozorilo zvonce in tablice z naslovi lastnikov, da se bo vsaj vedelo, kdo je zakrivil kako brezobzirnost napram pešcem.« — Leta 1799. je pa pisal Mercier: »Nerazumljivo je, da se da narod, ki je postal suveren, še vedno teptati kot pod staro vlado. Ali se razlikuje umor, storjen s kočijo, od umora, izvršenega z bodalom? Bodačo je celo blažje od kočije, ki v svojem divjem diru človeka za večjo hudo polabi, če ga že ne umori.« — Nagla vožnja in brezobzirnost do pešcev je pa ostala. Nekdaj se je v Parizu ponesrečilo pod vozili na leto 50 do 60 oseb, današnja nezgodna statistika pa beleži dnevno po tri ali štiri žrtve preneglega cestnega prometa.

Rekrutacija Švicark.

Švicarskemu zveznemu svetu je Zveza švicarskih žena poslala peticijo, v kateri zahtevajo, da se vse Švicarke med 20. in 22. letom podvržejo rekrutaciji. Peticijo utemeljujejo s potrebo, da se ženo, ki je postala razvajena, spravi zopet na pravo pot. Za službo bodo izbrana le zdrava, za prenašanje naporov sposobna dekleta, dočim bodo »modne papige« ostale doma. Službena doba v kasarni bo trajala leto dni. A v času službe se bo poučevalo: spodobno obnašanje, kuhanje, smiselno postopanje z možni in seksualna razmerja ter tolmačenja. Kateri se bo hotela poročiti, bo dobila k doti še državni prispevek, vsak novorojenček pa bo nagrajen iz državne blagajne s 500 franki. Stroški novih kasarn bi se črpali, oziroma krili z davkom samcev in samic.

Les iz slame.

Znani ameriški kemik dr. Sidney Wells je izumil preparat, čegar ogromni pomen v poljedelstvu, industriji in stavbarstvu se trenutno ne more preceniti. Slavnemu kemiku je uspelo, da iz odpadkov slame in prinesi nekaj kemikalij stori snov trdo kot les. Učenjak se je že več let bavil z idejo, kako bi z odpadki in ostanki v poljedelstvu omogočil kmetijcem nov vir dohodkov. Končno je prišel do zaželjenega rezultata. Po njegovem načinu izdelan les je izredno odporen in ima celo druga svojstva, ki mu dajejo večjo vrednost in uporabnost. Wellsov les je popoln izolator proti mrazu, vročini in glasu.

Najnovejša češka knjiga o Jugoslaviji

(Josef Holeček: V Jugoslaviji, roku 1924, Díl první).

Pred tedni so mi poslali iz Prage lično najnovejšo knjigo, tudi Slovenecem dobro znanega slovenskega pisatelja Josipa Holečka »V Jugoslaviji, roku 1924«. Bogata knjiga, dvakrat dragocena za nas Jugoslovence. V sedemnajstih poglavjih je zbral nad 70letni pisatelj tako ogromen material skupnih jugoslovanskih in čeških vprašanj, da se ob koncu predvsem čudimo, kako je mogel vse to kondenzirati na 279 straneh. Holeček piše o nas, vendar bo našel vsak inteligent, pa naj si bo Slovenec ali Srbohrvat, v vsakem poglavju toliko novega iz našega življenja in še več koristnega za sebe, da bo odložil knjigo z nepozabno hvaležnostjo še le na zadnji strani. Kakor zanimiv roman se čita globoko premišljeno, včasih ostro profesorsko in vendar očelovsko, iskreno prijateljsko pripovedovanje Josipa Holečka o Jugoslaviji. Posebno mlajši generaciji bo dobrodošlo to resnično ogledalo pred- in povojne Jugoslavije iz rok pisatelja, ki je od svojih mladih nog do poznih let hodil med nas, nas videl v propadanju in rasti, in pisal o Črnogori, Srbiji že pred 30 leti. Petindvajset let je poteklo, ko je izdal svojo knjigo o Bosni in Hercegovini.

Holečka sem spoznal predlanskim na Sokolskem zletu v Pragi. Slučaj je hotel, da so me posadili pri novinarskem banketu poleg njega v reprezentančnem domu. Takrat smo imeli težke dneve v Pragi. Pavze med banketi smo uporabljali da smo mogli pisati poročila, ki so šla o polnoči po telefonu v Ljubljano. Zato sem se tudi s Holečkom komaj seznanil, za pogovor ni bilo časa. Živahno pa se je razgovarjal s srbskim tovarišem.

Drugi dan smo bili ponoldne povabljeni na vrt prezidenta Masaryka. Na enkrat je pristopil Josip Holeček in me vprašal, ali nisem prejšnji dan pozabil svinčnik pri banketu. In že mi ga je izročil. Potem pa je z vso prav češko ljubeznjivo priprostostjo navezal pogovor o naših slovenskih krajih. Prav vse mu je bilo znano. Z največjim užitekoma sva s prijateljem Borkom poslušala velikega prijatelja Jugoslovenov.

Ko sem sedaj čital njegovo knjigo, mi je ob vsakem stavku vstajal občutek, kako malo poznao svoje najboljši prijatelje izven meja. Holeček pa je pri nas kakor doma. Napisal je šele prvi del svoje knjige o bivanju v Jugoslaviji leta 1924 v času, ko je bil na vrhuncu boj radičevstva. Naravno, da je tudi ta odjeknil v Holečkovi knjigi, pa z vso ostrino objektivnega opazovalca.

Slovenecem bodo seve najmilejša poglavja o pisateljevem bivanju v Sloveniji. Obširno se je razpisal o naših čeških kolonijah in ne pozablja slovenskih propagatorjev češkoslov. prijateljstva. Rasta Pustoslavjska, dr. Laha, generalnega konzula dr. Beneša, naših Čehov Ružičke in Hanuša, s katerimi so besedovali v Zvezdi. Potem je Holeček obiskal kralja Aleksandra na Bledu, s katerim sta se tudi o marsičem prav odkrito pogovarjala iz oči v oči — med Prago in Beogradom. V Ljubljani je videl pisatelj proslavo Vidovega dne, Ljubljano v svojem jedru.

Odtod šele je odšel Holeček v Beograd. Tam nam v markantnih potezah slika predvojno Srbijo, njene voditelje, svoje gromine iz tedanjih dni in pred nami defilirajo reprezentanti svetlega in razočaranega Beograda. Posebno poglavje posveča profesorju Mile Pavloviću, ki je danes predsednik beograjske Jugoslov.-češkoslov. Lige. Šele iz te knjige sem spoznal, kako zaslužena je bila pozornost, ki so jo vsepovsod izkazovali predlanskem Mile Pavloviću v Pragi. Ganljiv je popis obiska pri Vasiliji Taušanovičevi vdovi velikemu srbskemu državniku. Tudi Davidoviča nam verno slika. In prav nič ni pisatelj zakril korupcije, povojnega materializma državnih središč, in vseh drugih povojnih sprememb z importom evropskih običajev. Resno poglavje so dobil jugoslovenski dijaki v Pragi, ki ni ravno naša najsvetlejša stran. Kratkotomalo: Kdor hoče imeti res objektivno sliko o marsičem v Jugoslaviji, zlasti vsak prijatelj Jugoslov.-češkoslov. vzajemnosti, ta naj vzame v roko Holečkovo knjigo, ki jo dobi tudi v Ljudski knjižnici. Naj pa bi ji sledil čimpreje tudi drugi del.

Dr. Avg. Reisman.

Sport

Zagrebski turnir delavskih klubov.

Zagrebski delavski klubi so priredili že tretji novoletni turnir. Prva srečanja so končala:

Grafičar : Amaterji 5 : 2 (3 : 1).

Pekarski : Zagreb 10 : 4 (4 : 4).

Železničar : Sloga 4 : 0 (3 : 0).

Semifinale turnirja se bo odigralo na sv. Tri kralje. Zmagovalec v semifinalu pa bo prihodnje nedeljo nastopil v finalu proti »Grafičarju«.

BSK : Jedinstvo.

V Beogradu se je včeraj vršila prijateljska tekma med podsavezniim prvacom BSK in Jedinstvo, ki je končala z visoko zmago BSK 8 : 2, čeprav je nastopil z oslabiljeno postavo.

Italija : Švica 3 : 2 (1 : 1).

V Genovi sta se na novega leta dan srečali v meddržavni tekmi moštvi Švice in Italije. Tekma je veljala za tekmovalje v evropskem kupu, kjer vodi še vedno češkoslovaška (3 točke 4 : 2), Italija 3 točke (5 : 4), Madžarska 2 točki (5 : 3), Avstrija 2 točki (4 : 7) in Švica nič točk. (2 : 3). Italijani so predvedli boljšo igro in zasluženo zmagali. Publike 30.000.

Ostale tekme.

Praga: Sparta—Meteor VIII. 2 : 1 (1 : 0).

Aleksandrija: Slavija (Praga)—FC Aleksandrija 2 : 1 (1 : 0).

Kairo: Ferencvaros (Budimpešta)—Reprezentanca Kaire 1:1 (1:1).

Rim: Latio : Bastya (Debrecin) 3:1.

Enajstmetrovka

Enajstmetrovka je najstrožja kazen v nogometu in v večini slučajev siguren goal, radi česar določajo tudi pravila, da se najstmetrovka lahko izvaja in mora izvesti po poteku regularnih 90 minut igre, ako je bila diktirana tik pred zaključkom tekme. Radi stroge določbe nogometnih pravil, se čestokrat pripetijo zanimivi slučajji, najčešče pa moštva odstopajo. V takem slučaju sodnik tekmo prekine, kaznovano moštvo pa je dolžno radi stroge odločitve vložiti protest. Nedavno so imeli v Angliji tak slučaj. Protest je nogometna zveza zavrnila in ukazala, da se mora 11. metrovka izvesti. Moštvo je moralo torej potovati samo radi 11 metrovke v mesto, kjer se je tekma prvič vršila. Da bi si prihranili na izdatkih, je klub zaprosil zvezo za dovoljenje, da odpošlje nasprotnikom samo enega igralca, ki bo izvedel strel.

Podoben slučaj so imeli na Dunaju pri tekmi Rapid—Ferencvaros. Prijateljsko tekmo je sodnik radi protesta gostov prekinil v zadnji minuti. Vendar bi se enajstmetrovka morala izvesti, radi česar je Rapid predlagal protivniku, naj odpošlje na Dunaj samo svojega vratarja. Ako bo 11 metrovka običala v mreži, bo tekma končala 3:3, ako pa bo vratar branil, ali pa strelec zgrešil, bo tekma končala 2:3 v korist Budimpeštanskega kluba.

Oba slučaja sta tako zanimiva, da sta vredna zabeležbe, zlasti ker si občinstvo in celo nekateri igralci glede strogosti pri izvajanju enajstmetrovk niso popolnoma na jasnem.

V cirkusu.

— Zadnjič sem vas najel za požiranje ognja, v bodoče mi boste pa požirali nože.

— Ravno prav, zdravnik mi je odredil železno kuro.

Hans Dominik:

Oblast treh

Atma se je vrnil k izglednemu okencu. Erik Truwor pa se je vsedel k sprejemnemu aparatu brezžičnega brzojava. V naglici je pregledaval znamenja na papirnatem traku, ki je enakmerno lezel iz sprejemnega aparata. Potem je namignil temnopoltemu tovarišu.

Ta je medtem uravnaval in obračal svetlikajoče se aluminijasto kolo avtomatične krmilne naprave, dokler ni črta znamka obstala točno na vrhu severosmernega krožila, ki je uravnavalo krmilno napravo. V širokem loku se je letalo pokorilo krmilu in šinilo preko Labradorja naravnost proti severnemu tečaju.

Šved je pokazal na brzojavni trak. »Amerikanske zračne križarke nad Grenlandom in Islandom. Nadaljevati moramo pot preko tečaja, če se hočemo izogniti ameriškimi letalom, ki nam zapirajo pot.«

Atma je slišal te besede in njegove oči so žarele v svetlejšem ognju.

»Primorani?«

»Primorani!«

In Indijec je nadaljeval staro prorokovanje tam, kjer je prenehal Silvester Bursfeld, ko je zaspal.

»Iz polnoči prihaja oblast.«

Erik Truwor je vztrepetal. Poznal je prorokovanje. Pred očmi mu je vstal trenotek, ko mu je sivolasi opat v Pankong Tzo nataknil prstan na roko in pri tem dejal:

»To je tretji!«

Bila je to ona stara, tako težko pojmljiva prerokba, katero rešiti so se zaman trudili razlagalci že celih sedemsto let. Erik Truwor je mož modernega kova. Obvladoval je vedo in kot inženir je poznal prirodzanstvo svoje dobe. Vzel je takrat prstan in ga ogledoval z očmi prirodzanca. Vdelani dragulj je predstavljal neko postransko vrsto krizoberila, lepo brušen aleksandrit, ki ima to zagonetno lastnost, da blišči pri naravni svetlobi v zelenih, pri umetni pa v rdečih žarkih. Prerokba... ena onih mnogih temnih napovedi, ki so se ohranile iz preteklih časov in katere vsako stoletje vsporeja z dogodki časa. Erik Truwor je skušal zavzeti skeptično stališče, toda ni mu uspelo. Preveč so se skladale besede Tzonkape s starimi temnimi pravljicami, ki so govorile o preteklosti in bodočnosti njegovega lastnega rodu. Preveč tudi so zadele te besede v njegovi duši na struno, ki je pela, če si se je le nalahko dotaknil. Že enkrat je baje rod Truworjev pred več kot tisoč leti dal narodom prostranih ruskih planjav vladarja. Toda

preko te zgodovinske ugotovitve se je vzdržala pripovedka, da se to ni zgodilo zadnjič. Temno, nejasno polje se je pokazalo. Siva preteklost se je spajala z daljno bodočnostjo.

Erik Truwor bi se smejal, če ne bi bil videl na daljnem vzhodu stvari, ki niso dopuščale smeja. Stvari pri katerih se je zdelo, da zanje ne velja vzročni zakon s svojo železno doslednostjo. Če ne bi bil videl dogodkov, pri katerih je čas in prostor izgubil svoj pomen in meje.

Ali je bilo le golo naključje ali je hotela to kaka višja previdnost, da so morali sedaj vsled prisiljene opustitve najkrajše smeri prispeti v domovino preko tečaja naravnost iz polnoči?

»Iz polnoči pride oblast«, je stalo v stari prerokbi. Spomnil se je sedaj vsake besede.

»Od začetka loka prihaja volja.« To je kazalo na Atmo, na daljnem vzhodu rojenega, ki je imel zmožnost hipnotizma in telepatičnega vplivanja v nadčloveški meri.

»Na koncu spoznanje.«

To se nanaša gotovo na moža, ki je spal mirno tam na stolu in ki je izumil iznajdbo tako dalekosežnega pomena.

»Iz polnoči pride oblast.« Dobesedno je kazalo prorokovanje na vse tri...

Krmarenje letala je postajalo vsako minuto bolj težavno. Krmilno krožilo, ki je na vsaki točki zemlje kazalo točno proti severu, je stalo sedaj navpično.

Erik Truwor je pogledal skozi steklo navzdol. Kjer so običajni dopuščali pogled na zemljo, je videl neizmerna snežena in ledena polja. Letalo se je nahajalo baš nad severnim tečajem. Kamorkoli se obrne sedaj, moralo bo odleteti proti jugu in priti iz polnoči.

S trdno roko je prijel Šved za krmilo. V velikem loku je zavilo letalo v kotu petinštiridesetih stopinj in šinilo v smeri proti vzhodnemu kotu Spitzbergov. Krmilno krožilo se je polagoma nagnilo v poševno lego. Avtomatično krmarenje je pričelo zopet delovati in Erik Truwor se je lahko vrnil k brezžični brozjavni postaji.

Atma mu je molče pokazal papirni trak, katerega je prilezlo medtem že več metrov izpod pisalnega kolesa... Razburljive vesti iz Amerike. Vojna z Anglijo toliko ko gotova. Hladna poročila iz Washingtona. Potem zopet besne vesti ameriškanskega časopisja. R. F. c. I je igralo v njih glavno vlogo.

Amerikanski izvidni letalci so baje opazili njegov pristanek na Škotskem. Eter je bil poln nevarnih poročil.

Erik Truwor je bral in ure poleta so se vrstile. Končno so prišli nad odprto morje. Zagledal je severni rtič. Gorovja, fjor-

de, prostrane planjave... vse še zakrito v modrikasto meglo. Letalo se je sedaj spustilo strmo navzdol. Njegova hitrost se je zmanjšala, ko je prispelo v gostejše zračne plasti. Potem se je spustilo s stoječimi stroji v drsalni polet in končno pristalo na z resjem porasli planoti.

Atma je pristopil k spečemu Silvestru in se z roko dotaknil njegovih trepalnic. Silvester se je zbudil in se osvežen dvignil s svojega sedeža. Magnetično spanje je izbrisalo sledove prestanih naporov in trpljenja. Le kratko ostrženi lasje in pa ominozna obleka sta spominjala na to, da bi bil moral biti pred desetimi urami usmrčen.

Prvi je skočil iz letala Erik Truwor in trdno stopil na domača tla. Skrbno je pomagal Silvestru pri njegovem izstopu iz letala.

»Pozdravljen na domači zemlji! Dobrodošel, Silvester, v stari Švedski, v naši Linnais. Za vse nas se pričinja z današnjim dnem novo življenje. Tvoja iznajdba, Silvester, je dalekosežnejša, kakor morda slutiš. Usoda nam je dala mnogo. Pokazati bomo morali, da smo vredni takega daru.«

Soma Atma je zadnji izstopil iz letala. Njegovo vprašanje je prekinilo Erika Truworja v njegovih mislih.

»Kam z letalom? Tukaj ne sme ostati. Zrak ima oči.«

Silvester Bursfeld je stopil bližje k letalu in pogladil z roko po njegovih srebrnobliščečih se ploščah. Njegovo truplo je spominjalo na lastavičje telo. Ozko in konicasto, da je je zrak le nalahko opihljal, ko je sekalo vzduh s hitrostjo izstreljene kroglice. Cejo truplo od krmilnega repa do glave komaj dvanajst metrov dolgo. Letalne ploskve so bile sedaj na tleh zvite skupaj in pritegnjene k telesu kot perutnice počivajoče lastavice. V redkih perutnicah v višini petdesetih kilometrov, tam pa so se iztegnile te svetle ploskve, razprostrle se od znotraj na ven, dokler niso dosegle širine petdesetih metrov.

Lepo telo s pritegnjenimi perutnicami je počivalo na lahkih kolesih.

»Yankees tega letala ne dobe nikdar več v svoje roke! Nekaj za spomin na električni stol so mi pa že dolžni.«

Silvester je nejevoljno zamrmral te besede predse.

»Prav imaš. Stroj bomo še rabili. Moralnih obveznosti po svojih doživljajih

Veliko skladiščno poslopje
in skladišni prostor na ograjenem zemljišču z lastnim industrijskim tirom v Mariboru se takoj ugodno proda ali odda v zakup. Natančnejša pojasnila pri Slavenski ameriškanski petrolejski družbi z. o. z., Trg Svobode 3. 7
Odda se soba za dve osebi. 5
Jože Vošnjakova ulica 22-III.

nimamo nikakih več. Letalo spravimo na varno v Odinovo votlino.«

Silvester Bursfeld je nosil na jermenu ob levem boku majhen zabojček iz cedrovine. Prijel je sedaj zanj, kot za daljnogled. Nekaj prijemov na različnih vijakih in ko da so duhovi prijeli za letalo, se je to pričelo polagoma pomikati naprej po ravni planjavi. Tako polagoma, da so mu njegovi dosedanja potniki lahko udobno sledili. Kot dobro dresiran pes je teklo pred njimi, medtem ko mu je Silvester Bursfeld sledil s svojim aparatom kot fotograf objektu, ki ga hoče spraviti na ploščo.

Dospeli so na rob planote. Po strmem pobočju je vodila od tod pot nekaj sto metrov globoko k Torneaelfu. Prepuščeno samo sebi bi moralo na tej strmi poti letalo priti v tek, se prekucniti in razbiti. Toda, če je teklo dosedaj ko pes, je plezalo sedaj kakor divja koza. Previdno se je vilo po strmi stezi... in sedaj... Silvester Bursfeld je nagnil svoj aparat nekoliko navzgor in težko letalo se je dvignilo z neprehodne poti v zrak. Medtem ko so njegovi vijaki mirovali, medtem ko so ležala njegova krija tesno ob trupu, se je zibalo kot metulj pred potniki, ki so se spuščali po strmi stezi navzdol.

Zavili so s pota v stran med zmešnjavo skalovja in grmičevja. Se nekaj sto metrov in pred njimi se je odprlo temno žrelo na pobočju.

Silvester Bursfeld je ravnal s svojim aparatom kakor pravi umetnik. Dvignil ga je in povešal, vrtel ga in uravnaval in je prišel v loku končno baš pred ono žrelo. Pred njim se je v zraku zibalo letalo.

Počasi in previdno je obrnilo svojo konico proti vhodu. Sedaj se je pričelo potapljati v temo in trenotek nato je izgubilo v njej. Silvester mu je sledil, Erik Truwor pa je prižgal ročno električno svetilko, ki je napolnila jamo z bliščečo svetlobo.

Se nekakih sto metrov so nadaljevali pot po jami, ki jo je narava zasekala v skalovje. Potem so samotni potniki krenili nekoliko na levo. Letalo je izgubilo za mogočnimi bazaltnimi stebri. Ko je Silvester povesil sedaj svoje žarilo, se je tudi letalo lahno spustilo na tla. Njegova kolesa so pristala in stalo je sedaj varno in nepremično na tleh naravne votline, katera je pokrival suh droban pesek. Silvester Bursfeld je prestavil vijake na svojem aparatu na ničlo in ga spustil zopet ob svojem boku.

Rabljen gene ator

za vrtilni tok 50 kw se išče od tvrdke Carl Pollak d. d. v Ljubljani. Prosimo ponudbe z navedbo naslova. 2

Spomnite se CMDI

Najsrčnejše čestitke

vrlima novoporočencema

Mileni in Matiji Heric

Lajteršberg

Obilo sreče želita A. M. H.

Zahtevajte posod „Večernik“

Telovadci pozor!

Ravnokar dospele okrogle baterije za na palice. Velika zaloga navadnih baterij. — Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ulica 14. 3

Najnovejše publikacije Tiskovne zadruga so:

Podlimbarski, Zbrani spisi II. zvezek
84 Din, platno 100 Din, usnje 106 Din

Kersnik, Testament, broš. 18 Din, platno 26 Din

Občni državljanski zakonik, 150 Din

Naročila sprejema

Tiskovna zadruga, Maribor, Aleksandrova 13

NOVO! JURISTI! NOVO!
OBCNI DRŽAVLJANSKI ZAKONIK

v slovenskem prevodu je pravkar izšel.
Cena knjigi Din 150, po pošti Din 155

Naroča se pri **Tiskovni zadrugi v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 13**